

**Аналіз регуляторного впливу
проекту постанови Правління Національного банку України
“Про затвердження Положення про здійснення безвиїзного нагляду за
діяльністю з надання фінансових та супровідних послуг”**

I. Визначення проблеми, яку передбачається розв’язати шляхом державного регулювання

Відповідно до пункту 8¹ статті 7 розділу I Закону України “Про Національний банк України” від 20 травня 1999 року № 679-XIV (далі – Закон про Національний банк) в редакції зі змінами, унесеними Законом України “Про фінансові послуги та фінансові компанії” від 14 грудня 2021 року № 1953-IX (далі – Закон про фінансові послуги), Національний банк України (далі – Національний банк) наділений повноваженнями здійснювати державне регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг за діяльністю небанківських фінансових установ, інших осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, та осіб, які надають супровідні послуги, в межах, визначених Законом про фінансові послуги та іншими законами України.

У статті 55¹ Закону про Національний банк встановлено, що Національний банк здійснює функції державного регулювання та нагляду за діяльністю на ринках небанківських фінансових послуг (крім професійної діяльності та надання супровідних послуг на ринках капіталу) на індивідуальній та консолідованій основі у межах та порядку, встановлених законодавством України.

Зокрема, у пункті 3 частини четвертої статті 21 Закону про фінансові послуги, яка визначає повноваження Національного банку у сфері державного регулювання та нагляду за діяльністю з надання фінансових та супровідних послуг, встановлено, що Національний банк здійснює нормативно-правове регулювання діяльності з надання фінансових та супровідних послуг та нагляду за такою діяльністю.

У частині четвертій статті 23 Закону про фінансові послуги визначено, що Національний банк здійснює нагляд за здійсненням діяльності з надання фінансових та/або супровідних послуг відповідно до Закону про фінансові послуги, спеціальних законів та нормативно-правових актів Національного банку в таких формах:

- 1) безвиїзний нагляд;
- 2) інспекційні перевірки (інспектування).

Водночас у частині третій статті 23 Закону про фінансові послуги визначено, що Національний банк здійснює такі види нагляду за здійсненням діяльності з надання фінансових та/або супровідних послуг, як:

- 1) пруденційний нагляд;
- 2) нагляд за ринковою поведінкою.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД
Підписувач Пишний Андрій Григорович
Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000
Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

V/33-0008/104195
від 05.09.2023 21:49

У частині шостій статті 23 Закону про фінансові послуги визначено, що нагляд здійснюється Національним банком із застосуванням ризик-орієнтованого підходу та на основі принципу пропорційності, з урахуванням особливостей виду діяльності з надання фінансових послуг, характеру і обсягів послуг, які надаються, системної важливості/значимості надавачів фінансових та/або супровідних послуг, які здійснюють таку діяльність, та ризиків, які притаманні такій діяльності, у тому числі ризиків, на які наражається надавач фінансових та/або супровідних послуг внаслідок участі у фінансовій групі.

Зі свого боку в частині першій статті 24 Закону про фінансові послуги встановлено, що пруденційний нагляд здійснюється з метою забезпечення фінансової стійкості (забезпечення виконання зобов'язань) окремого надавача фінансових послуг та стабільності фінансової системи України загалом, а також захисту законних інтересів клієнтів надавачів фінансових послуг відповідно до цього Закону, спеціальних законів і нормативно-правових актів Національного банку шляхом здійснення заходів, визначених у частині другій статті 24 Закону про фінансові послуги.

Нагляд за ринковою поведінкою, як визначено в частині першій статті 25 Закону про фінансові послуги, здійснюється з метою захисту прав і законних інтересів клієнтів (у тому числі споживачів), надавачів фінансових та супровідних послуг, забезпечення ефективності ринку фінансових послуг, прозорості та відкритості його функціонування, а також забезпечення функціонування належного конкурентного середовища на ринку фінансових послуг та підвищення довіри до нього.

У частині сьомій Закону про фінансові послуги визначено, що діяльність з нагляду Національного банку охоплює:

1) усіх учасників ринку фінансових послуг (крім клієнтів, об'єднань учасників ринку фінансових послуг, відмінних від саморегулювальних організацій, та об'єднань, визначених у частині другій статті 19 цього Закону) та їх відокремлені підрозділи;

2) власників істотної участі та ключових учасників у структурі власності, афілійованих та споріднених осіб надавачів фінансових послуг;

3) фінансові групи, учасників фінансових груп на території України та за кордоном;

4) іноземних учасників ринку фінансових послуг, які здійснюють діяльність з надання фінансових та/або супровідних послуг в Україні;

5) осіб, які у встановленому цим Законом та спеціальними законами порядку надають послуги з аутсорсингу учасникам ринку фінансових послуг.

У частині третій статті 114 Закону про страхування встановлено, що при здійсненні державного регулювання і нагляду за страховою діяльністю, Національний банк затверджує порядок проведення безвиїзного нагляду та здійснює безвиїзний нагляд за страховиками, страховими групами, філіями страховиків-нерезидентів та страховими посередниками, а також іншими

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

V/33-0008/104195

від 05.09.2023 21:49

особами, зазначеними в частині сьомій статті 21 Закону про фінансові послуги.

Відповідно до пункту 30 розділу II Закону України про фінансові послуги Національному банку рекомендовано до дня введення в дію цього Закону привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом та забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для його реалізації.

Отже, ураховуючи положення Закону про фінансові послуги та пункт 30 розділу II зазначеного закону, для запровадження безвізного нагляду за діяльністю з надання фінансових та супровідних послуг, а також інших осіб, які охоплюються наглядовою діяльністю Національного банку, Національний банк повинен затвердити відповідний нормативно-правовий акт.

Зазначене вище питання не може бути вирішене за допомогою ринкових механізмів, оскільки воно стосується реалізації повноважень Національного банку, визначених Законом про фінансові послуги та Законом про Національний банк.

У відповідній сфері правового регулювання наразі є чинним Положення про здійснення Національним банком України безвізного нагляду на ринках небанківських фінансових послуг, затверджене постановою Правління Національного банку України від 28 грудня 2020 року № 169 (зі змінами) (далі – Положення № 169).

Положення № 169 встановлює порядок здійснення нагляду на ринках небанківських фінансових послуг у формі безвізного нагляду відповідно до вимог Закону України від 12 липня 2001 року № 2664-III “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” та з урахуванням принципів, визначених у частині першій статті 29 зазначеного закону.

Отже, існує потреба в урегулюванні вищезазначених проблем та затвердженні відповідного нормативно-правового акта Національного банку.

II. Визначення цілей державного регулювання

Цілями державного регулювання, безпосередньо пов’язаними з вирішенням вищезазначених проблем, є забезпечення фінансової стійкості (забезпечення виконання зобов’язань) окремого надавача фінансових послуг та стабільності фінансової системи України загалом, захисту прав і законних інтересів клієнтів (у тому числі споживачів), надавачів фінансових та супровідних послуг, забезпечення ефективності ринку фінансових послуг, прозорості та відкритості його функціонування, а також забезпечення функціонування належного конкурентного середовища на ринку фінансових послуг та підвищення довіри до нього.

Проект постанови Правління Національного банку “Про здійснення безвізного нагляду за діяльністю з надання фінансових та супровідних послуг” (далі – проект постанови) розроблено з метою встановлення порядку здійснення Національним банком безвізного нагляду на ринках небанківських фінансових

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/104195

від 05.09.2023 21:49

послуг за:

надавачами фінансових та супровідних послуг та їх відокремленими підрозділами;

небанківськими фінансовими групами та їх учасниками;

власниками істотної участі, ключовими учасниками у структурі власності, афілійованими та спорідненими особами надавачів фінансових послуг, іноземними учасниками ринку фінансових послуг, які здійснюють діяльність з надання фінансових та/або супровідних послуг в Україні та особами, які у встановленому Законом про фінансові послуги, спеціальними законами порядку надають послуги з аутсорсингу надавачам фінансових послуг (далі – інші особи, які охоплені наглядовою діяльністю).

III. Визначення та оцінка всіх прийнятних альтернативних способів досягнення зазначених цілей, наведення аргументів щодо переваги обраного способу

Ураховуючи потребу в унормуванні питань, пов'язаних із розробленням регуляторного акта, альтернативних способів досягнення встановлених цілей немає.

IV. Опис механізму, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми і відповідні заходи

Проектом постанови передбачено затвердження Положення про здійснення безвізного нагляду за діяльністю з надання фінансових та супровідних послуг (далі – Положення).

Положенням установлюються вимоги, спрямовані на регламентування ключових питань, пов'язаних із визначенням мети, способів та особливостей здійснення напрямів безвізного нагляду і заходами, що вживатимуться за результатами безвізного нагляду.

Положення також визначає порядок взаємодії та обміну інформацією з надавачами фінансових та супровідних послуг, відповідальними особами небанківських фінансових груп, іншими особами, які охоплені наглядовою діяльністю. Зокрема, визначаються види документів, які складаються за результатами безвізного нагляду та в яких зафіксовано порушення або ознаки ризикової діяльності, а також процедура направлення таких документів об'єктам безвізного нагляду. Ступінь ефективності цього регуляторного акта оцінюватиметься за результатами аналізу кількості надавачів фінансових послуг та небанківських фінансових груп, на яких поширюється дія регуляторного акта, їх звернень із пропозиціями щодо удосконалення регуляторного акта.

V. Обґрунтування можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта

Вимоги регуляторного акта обов'язкові для виконання всіма надавачами

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/104195

від 05.09.2023 21:49

фінансових та супровідних послуг та небанківськими фінансовими групами, переважна діяльність у яких здійснюється небанківськими фінансовими установами, нагляд за якими здійснює Національний банк, а також учасниками зазначених небанківських фінансових груп, уключаючи відповідальних осіб, іншими особами, які охоплені наглядовою діяльністю.

Ризик як негативного, так і позитивного впливу зовнішніх чинників на дію цього регуляторного акта потенційно зумовлюється переважно змінами в законодавчих актах України, що може призвести до потреби в унесенні змін до регуляторного акта.

Упровадження вимог такого регуляторного акта не потребує додаткових витрат Національного банку, оскільки здійснюється в межах його повноважень.

Здійснення державного контролю та нагляду за додержанням вимог регуляторного акта відбуватиметься в межах здійснення Національним банком наглядової діяльності на ринку небанківських фінансових послуг на індивідуальній та консолідованій основі з періодичністю, визначеною відповідними нормативно-правовими актами.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття акта

Прийняття регуляторного акта дасть змогу:

забезпечити здійснення Національним банком ефективного та системного ризик-орієнтованого безвиїзного нагляду;

впровадити необхідні процедури для своєчасної комунікації Національним банком з об'єктами нагляду під час здійснення безвиїзного нагляду;

гарантувати дотримання законних прав та інтересів учасників ринку фінансових послуг під час здійснення Національним банком безвиїзного нагляду на ринках небанківських фінансових послуг.

За результатами визначення очікуваних результатів прийняття регуляторного акта протягом усього строку його дії можна констатувати, що його прийняття не призведе до додаткових витрат надавачів фінансових та супровідних послуг, інших осіб, які охоплені наглядовою діяльністю, зокрема й пов'язаних із потребою зміни існуючих процесів, складання управлінської звітності.

Отже, очікувані результати прийняття регуляторного акта сукупно матимуть позитивні наслідки для всіх суб'єктів, на які поширюється дія регуляторного акта.

VII. Визначення показників результативності акта

Показниками результативності регуляторного акта є:

1) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта.

Станом на 01 серпня 2023 року діяльність на ринку небанківських фінансових послуг здійснювали 1 143 суб'єкти, з них:

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/104195

від 05.09.2023 21:49

страховиків, включно з ЕКА – 115;

кредитних спілок – 149;

фінансових компаній – 617;

ломбардів – 162;

юридичних осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги (лізингодавців) – 82;

операторів поштового зв'язку, які мають право на надання фінансових платіжних послуг – 1;

платіжних установ – 17.

Також на ринку діяли небанківські фінансові групи, переважна діяльність у яких здійснюється фінансовими установами, нагляд за якими здійснює Національний банк – 23;

2) розмір коштів і час, що витрачатимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами у зв'язку з виконанням вимог акта.

Часові витрати надавачів фінансових та супровідних послуг, небанківських фінансових груп, у тому числі їх відповідальних осіб, іншими особами, які охоплені наглядовою діяльністю полягатимуть у виконанні вимог щодо надання Національному банку регуляторної звітності, виконанні його вимог щодо надання інформації, пояснень;

3) кількість об'єктів безвиїзного нагляду, під час здійснення безвиїзного нагляду за якими зафіксовані факти порушення вимог нормативно-правових актів Національного банку;

4) кількість заходів впливу, застосованих за результатами безвиїзного нагляду.

VIII. Визначення заходів, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності акта

Відповідно до статей 3, 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” Національний банк проводить базові, повторні та періодичні відстеження результативності власних регуляторних актів з урахуванням вимог Методики відстеження результативності регуляторного акта Національного банку, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14 квітня 2004 року № 471 (зі змінами).

Відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься з використанням статистичних даних. Цільові групи осіб для опитування чи наукові установи не залучатимуться для проведення відстеження результативності регуляторного акта.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/104195

від 05.09.2023 21:49

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься протягом одного року з дня набрання ним чинності.

Повторне відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься не пізніше двох років із дня набрання ним чинності.

Періодичне відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься один раз на кожні три роки, починаючи з дня закінчення заходів із повторного відстеження його результативності.

Інформування суб'єктів господарювання щодо основних положень регуляторного акта здійснюватиметься шляхом його оприлюднення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Голова Національного банку України

Андрій ПИШНИЙ

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/104195

від 05.09.2023 21:49